

לשוח בשדה

150 אימהות השתתפו במסע מרגש ומעורר לקברות הצדיקים באוקראינה • התפילות, הדמעות, הניגונים והבקשות • שתיים מהאימהות משחזרות עבורנו את המסע המיוחד הזה ומספרות על הרגעים המיוחדים שהעלו אותן לשיאים רוחניים • התרגשנו

מיוחד. ילד של 'שיח סוד'.
האווירה מיוחדת. זר לא יוכל לעולם לחדור אל הקליקה הזאת, אל מועדון החברים הייחודי להורים המגדלים בביתם ילד מיוחד. יש להן, למשפחות הללו, מכנה משותף איתן - הן משפחות מתמודדות!
תכלה היריעה ויכלו המילים, ולא נוכל להפליג בשבחו של 'שיח סוד'. מרכז נחשוני ופורץ דרך, שהציל רבבות ילדים מיוחדים במרוצת השנים, העניק להם איכות חיים ומפתח להצלחה. ילדים אמרנו? סליחה, טעינו. אלו לא רק ילדים, יש כאן גם ילדות, יש כאן בחורים, ויש נערות מתבגרות. חלקם לומדים במסגרת יומית ושבים בכל ערב לביתם, אחרים שוהים כאן

צי הלבנה עומדים זקורים, מתנועעים קלות ברוח האביבית. הכבישים, סדוקים מעט, נראים אינסופיים. רק הנהרות הרבים שעל פניהם את חולפת, מלמדים שבעצם כבר עשית כברת דרך משמעותית, גם אם הנוף נשאר כמעט אותו נוף.
ארוכה הדרך מברדיטשוב למז'יבוז'. ארוכה אך מרתקת, ולא בגלל הנוף הקסום, אלא בגלל המטען האנושי שממלא את שלושת האוטובוסים הנוסעים בשיירה. 150 נשים יושבות באוטובוסים הללו, 150 אימהות. כל אחת מהן הותירה בארץ הקודש בית עם ילדים, ויצאה לשלושה ימים של התעלות והתרוממות באוקראינה. כל אחת מהן הותירה בבית גם ילד

ע

בדירות מגורים, יוצאים לעבודה ומרוויחים כסף באופן עצמאי, אבל אחר הצהריים הם חוזרים לדירה המוגנת, שם מחכה להם המדריך שלומד איתם, מכון אותם ועוזר להם להתקדם אל המטרה הבאה.

”שיח סוד’ הוא לא רק מוסד”, מסבירה הגב’ מלכי מלר, רכות הפעילויות של שיח סוד. ”זוהי מעצמה של פעילות חסד טהורה. הקו המנחה את המוסד, כפי שהמנכ”ל הרב שמעון לוי רואה אותו, הוא לעזור, להקל ולסייע להורים, לטפח את הילדים ולרומם אותם. לכן, כשהגענו לארגן מסע של התרוממות הרוח באוקראינה, הכול נעשה בצורה מושלמת והרכה מעבר לכך.

”המוטו שלנו בכל ימות השנה, שגם הנחה אותנו כשהכנו את המסע לאוקריינה, הוא לתת מקסימום הנאה רוחנית וגשמית לאימהות ולמשפחות של הילדים המיוחדים ומכובן גם לילדים עצמם. כשעושים אירוע לאימהות לא חוסכים בהוצאות, לא חושבים על כסף, עושים את המקסימום האפשרי, כי לאימהות האלה מגיע יותר! אלו משפחות גדולות. משפחות שמתמודדות כל השנה.

הרב שמעון לוי, מנכ”ל ‘שיח סוד’, מסביר: לנופש השפעה ניכרת על האימהות, על המשפחה שנשארת בבית, וגם ובעיקר על הילד המיוחד. במהלך השנים התוודע הצוות לסיפורים מרגשים ומפתיעים שהגיעו בעקבות הנופש. שיח סוד מאמין בכוח המשפחה ובתמיכה שההורים יכולים לתת לילד המיוחד, והסיפורים האלה אכן חיזקו זאת והוכיחו כי אמה שנוסעת לנופש, מתאוורת ומטעינה כוחות, היא אמה לילד שמצליח, מתקדם ומשיג יעדים רבים יותר. כך יוצא שבסופו של יום אנו מורווחים מכל הצדדים.

”הרעיון של נופש לאימהות הילדים של ‘שיח סוד’ אינו חדש”, מוסיפה גב’ מלר. “כבר 15 שנה שזה קיים. אבל עד עכשיו הנופש תמיד היה בארץ, בכל פעם בבית הארחה אחר. האימהות תמיד חזרו הביתה עם כוחות מחודשים וחיוכו בכליון עיניים לנופש של השנה הבאה. אבל הפעם החליט המנכ”ל הרב לוי להפתיע אותן – לצאת למסע מיוחד במינו שהן לא ישכחו לעולם”.

והן אכן לא ישכחו לעולם, כך לפחות לדבריה של הגב’ פרידמן מירושלים, שהייתה אחת המשתתפות בנסיעה המיוחדת. גם הגב’ בלוי הייתה בין המשתתפות, וגם היא אינה יכולה לשכוח את המעמד המופלא שהיה

בזיטומיר, שם הייתה התחנה הראשונה של המסע. האימהות התכנסו באולם הכנסים של בית היתומים היהודי בעיירה, המנוהל על ידי שליחי חב”ד הרב וילהלם ורעייתו, בסיוען של נערות המגיעות מהארץ ומתנדבות בבית היתומים. הבית שמעניק קורת גג וחינוך יהודי טהור לעשרות ילדים יהודיים שהוריהם אינם יכולים לגדל אותם.

הילד הזה הוא לא דאון

”הרב וילהלם נשא נאום מרתק ובו סיפר על הפעילות המיוחדת שהם עושים בכל האזור”, מספרת הגב’ בלוי. “אבל החלק המרגש ביותר היה בסוף הנאום. הוא סיפר לנו שבדיוק כמונו, גם הוא ורעייתו זכו לגדל ילד מיוחד שנשלח להם מתנה משמים. הוא סיפר לנו שכשהילד נולד הרופאים אמרו לו שיש לו תסמונת דאון, אבל הוא ורעייתו השיבו להם שהילד הזה הוא לא ‘דאון’ (למטה), הוא ‘אפ’ (למעלה). היה מחזק מאוד לשמוע את זה. כולנו יודעות ומרגישות את זה, אנחנו יודעות שהילדים האלה מרוממים אותנו ומעלים את כל המשפחה לדרגה רוחנית ואנושית גבוהה יותר, אבל כששמענו את זה בצורה כל כך חדה ובהירה, זה בהחלט נסך בנו כוחות מיוחדים”.

מזיטומיר ממשיכה הקבוצה לעיירה ברדיטשוב. העיירה שצדיקי הדורות אמרו שרק אזכור שמה מסוגל לעורר רחמי שמים על עם ישראל. העיירה שהייתה בית לסגנום של ישראל, רבי לוי יצחק מברדיטשוב.

הגב’ פרידמן מספרת: “לאורך המסע ליווה אותנו אמן הקלרינט

המפורסם ר’ חיליק פרנק, שעבר מאוטובוס לאוטובוס ודיבר על ההיסטוריה של החסידות באוקראינה, על פועלם של אבות החסידות שחיו כאן ועוד. מעבר להיותו אמן הוא גם מספר סיפורים בצורה נפלאה, עם הרבה מאוד רגש, והמסר מועבר היטב למאזינים. הוא יצר את הרגשות שלנו, עיצב אותם והכין את הלב של הקהל לקראת התפילה על ציונו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב. כשהגענו לברדיטשוב שמענו סיפורים על גודל קדושתו של הצדיק. ולאחר מכן באו הניגונים. ר’ חיליק ניגן בקלרינט והבן שלו ליווה אותו בגיטרה. הם ישבו מאחורי מחיצה קטנה בתוך האוהל של הציון הקדוש וניגנו שירי דבקות. אפילו מישחו שבו לב אבן, היה מרגיש את הוורמקייט של החסידות באותם רגעים נעלים”.

”יש פעמים ששוכחים את המקור של החסידות, שוכחים את הרעיון המרכזי שלה. חיליק פראנק בנסיעה הזאת לאוקראינה החזיר לכולנו את הרגש הזה, שנערץ את החסידות, לא דווקא מפני המנהגים, אלא מפני שחסידות היא דרך לעלות מעלה-מעלה בעבודת ה’. שכל יהודי, תלמיד חכם או לא, יכול לעלות ממדרגה למדרגה בעבודת ה’.

”אמרנו שם את התפילות הנשגבות של רבי לוי יצחק, את ‘גאט פון אברהם’, את הפיוט על ההושענות, ואת יתר שירי הקודש שהנחיל אחריו מורשה. שפכנו דמעות כמים, התפילות נאמרו מהלבר, עם עוצמה של רגש שאי אפשר לתאר בכלל”.

בלב כבד נאלצו המתפללות הרבות להיפרד ממתחם הציון ולעלות בחזרה אל האוטובוסים: “אף אחת לא רצתה ללכת”, מספרת הגב’ בלוי. “רצינו להישאר עוד קצת, להתפלל עוד כמה דקות על ציונו של הצדיק הקדוש הזה. מי יכול ככה להיפרד? אבל אין בררה, חייבים להספיק להגיע למזיבוז. השעה כבר מאוחרת ולוח הזמנים מחייב אותנו להתקדם. עוזבים את האוהל, פוסעים לעבר האוטובוס ושוב מעיפים מבט לעבר הציון הקדוש, שלפחות ייצרב המראה הזה בויכרוננו”.

האוטובוסים יוצאים לדרך. ארוכה היא הדרך. האווירה באוטובוסים שקטה יותר. אווירה של מופנמות. כל אחת שקועה במחשבותיה, מנסה לעשות סדר. בעוד שעות אחדות תדרכנה רגליהן על אדמת מזיבוז. הן מתכננות היטב את התפילה שיישאו שם, שלא לשכוח אף שם אחד, שלא להחמיץ אף בקשה. אחת הנוסעות מספרת לחברות שהיא הייתה בעבר לילה במזיבוז, ובמקום ללכת

ללון בבית המלון, היא נותרה באוהל הבעל שם טוב, אמרה תהילים כל הלילה והעתירה בבקשה אחת שהייתה לה הכי חשובה. התפילה התקבלה, והיא אכן ראתה ישועה גדולה. הפעם היא מתכננת לחזור על אותה סגולה נפלאה, וכמה נשים נוספות מחליטות להצטרף אליה.

ר’ חיליק פרנק מספר את סיפורם של המקומות שעל פניהם חולפים האוטובוסים. הוא מציין את מעשי הטבח שבוצעו ביהודים, הפוגרומים של חמלניצקי ושותפיו האכזריים, האקציות שביצעו הנאצים, הטבח הנוראי בבאבי-יאר וקברי האחים הפוזורים לאורכה ולרוחבה של אוקראינה.

והיו גם הרבה הרבה דיבורים על חסידות, על מהותה של החסידות, על הבשורה שהיא הביאה לעולם ועל מה שאנחנו יכולות לקחת ממנה גם בדרך הזה.

החום של מזיבוז

שיירת האוטובוסים דוהרת, חולפת על פני ערים ועיירות שהיוו משכן לקהילות יהודיות מפוארות, קהילות שהיו ואינן עוד. לחלקן יש שם ושארית בהיכלי התורה והחסידות, וחלקן לא זכו לכך. צאצאי התושבים שהיו ואינם, הם אלו שממשיכים את המורשת, נושאים את אותו הלפיד שנשאו אבותיהם כאן, מעבירים אותו הלאה, לדורות הבאים בארץ הקודש ובתפוצות.

מזיבוז! האוטובוסים מאטים את קצב הנסיעה, מתאימים אותו לכבישיה הצרים של העיירה הציורית. קצת קשה לבחון את דמויותיהם

של בתי העץ הרעועים בגלל החושך העבות שמכסה את העיירה. השעה שעת לילה מאוחרת, חצות היה כבר לפני יותר משעה. יורדים ליד בית המלון, נכנסים לתפילה קצרה בציון הבעל שם טוב. חלק מהנשים נשארות זמן נוסף, וחלקן נשארות עד אור הבוקר. האימהות הרבות יושבות ליד שולחנות ערוכים. דומה כי הנהלת ‘שיח סוד’ נתנה למונח ‘ארוחת ערב’ פרשנות רחבה למדי. שפע של אוכל מוגש כאן, והרמה לא מביישת בית מלון חמישה כוכבים.

השכמה בשעת בוקר מוקדמת, תפילה על ציון הבעל שם טוב. בחוץ שורר מזג אוויר נעים ואביבי, 15 מעלות צלזיוס. אבל בתוך האוהל שורר חום: “היה שם חם תרתי משמע”, נזכרת גב’ בלוי, “היה חם בגלל הצפיפות, הבעל שם טוב הקדוש. אוהל צפוף וגדוש בקברי צדיקים, שכל אחד מהם מצדיק נסיעה עד אוקראינה וגם למקומות רחוקים יותר. מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש. ה’אוהב ישראל’ מאפטא, ה’דגל מחנה אפרים’, הרה”ק רבי זאב קיצעס, הרבי רבי ברוך ממזיבוז”. הלב אינו מסוגל לתפוס את עוצמת הרגעים הללו”.

והן התפללו. בכו. ודמעו. והתרגשו. והורו להשם יתברך על המתנות הנפלאות שהעניק להן וביקשו ממנו כוח להמשיך ולטפח את אותן מתנות, לנהוג בהן כבוד, להעניק להן אהבה בלי גבולות וללא תנאים. הן ביקשו כוח לטפח גם את המתנות האחרות, הילדים הבריאים והפיקחים, שכל אחד מהם ‘מיוחד’ בדרכו שלו. “הרגשנו שהשמים נקרעים”, היא מספרת, “התפילות פשוט עולות למרומים ומתקבלות ללא שהיית”.

כמו התמונות ממש

וכמו בברדיטשוב, גם כאן מתקשות האימהות המיוחדות להיפרד מהציון. אבל לוח הזמנים חזק מכולן, יש עוד מה להספיק. יוצאים לצעדה קצרה מציון הבעל שם טוב הקדוש אל בית הכנסת המשוחזר שנבנה באותו המקום ובאותה הצורה, בדיוק כמו שהיה בתקופת הבעל שם טוב. עגלות עם סוסים עומדות הכן לקלוט את האימהות שרוצות ללכת צעד נוסף עם החוויה המזיבוזית, וחלקן עושות זאת בשמחת נעורים.

הגב’ פרידמן מספרת: “כמו התמונות שרואים בשטעטלך מלפני 150 שנה, כך נראית מזיבוז עד עצם היום הזה. צעדתי יחד עם

כמה חברות והלכנו בדרך קצת עוקפת, כדי להתרשם ולספוג עוד מהניחוח הזה, ונתקלנו בבית ספר של ילדי העיירה. כאילו רשום לי על המצח שאני אמריקאית, פתאום נעמדים הילדים בשורה, מושיטים יד כמבקשים נדבה, וחוזרים שוב ושוב על המשפט הבודד שאותו הם מכירים בשפה האנגלית: “קן יו פליז גיב מי וואן דולר?” חשבתי לעצמי כשראיתי את כל האוקראינים שם: אשרינו מה טוב חלקנו, הם כל כך ריקים, אין להם כלום. כמה אומללים הם החיים של מי שאין לו תורה ומצוות.

”ליד בית הכנסת של הבעל שם טוב ניצב שלט שמספר לנו שבעצם בית הכנסת הזה היה גם בית מדרשו של הב”ח. אנחנו חושבות גם על תלמידי הבעל שם טוב הרבים שלמדו והתפללו כאן, שישבו כאן ימים ושבעות, חודשים ושנים. איזו התרגשות. הרגשה של אדמת קודש.

”בבית הכנסת חיליק פראנק דרש במשך זמן רב על הבעש”ט, על תלמידיו, הוא ניגן ניגונים מרטיטים. כולנו בכינו, הבן שלו ניגן בגיטרה לפעמים וליווה אותו.

”ואז הוא עצר את הנגינה ואמר כך: ‘עד עכשיו אתן בכיתן והתפללתן מכל הלב על הצרות שלך, כי יש לכולנו פעקל של צרות, וזה מתאים מאוד שאנחנו מתפללים לקדוש ברוך הוא. זה מה שיהודי מאמין עושה. הוא מתפלל לרשב”ע. אבל אולי שכחנו משהו מאוד חשוב, מדוע יש לנו כל הצרות האלה? למה אנחנו מתמודדים עם כל כך הרבה קשיים? מפני צער השכינה. שכינתא בגלותא ! אני רוצה שעכשיו כולנו ביחד, בלי להתבייש, כולנו ביחד נצעק איי איי אוי. ולחשוב רק על צער השכינה, שכינתא

בגלותא, לא לחשוב על שום דבר אחר, רק שה’ יביא את הגאולה במהרה, כדי שהשכינה לא תהיה עוד בגלות. מכל כנפות הארץ נחזור לארץ והשכינה תשרה בארץ הקודש בבית המקדש’.

”כולנו צעקנו מכל הלב”, היא מספרת. “זה היה רגע מיוחד מאוד. תאר לעצמך 150 אימהות וכל הצוות שהיה שם, מכל צבעי הקשת של עם ישראל. אשכנזיות וספרדיות, חסידיות וליטאיות. כולנו צעקנו בקול גדול לקדוש ברוך הוא, אנחות קורעות לב, עם דמעות ועם תפילה רותחת. אני בטוחה שהקדוש ברוך הוא שמע את זה, ושם את כל הדמעות שלנו בנאד הדמעות שלו ליד כיסא הכבוד”.

אומן אומן, כל השנה

חוזרים לאוטובוסים, מעיפים מבט אחרון על העיירה המתרחקת, חוקקים בלב את הזיכרונות הנעימים, מקווים ובטוחים שהם לא יישכחו לעולמים.

גב’ בלוי מספרת: “הדרך הייתה ארוכה מאוד. נסענו ונסענו בלי סוף, אבל הייתה אתנו באוטובוס הגב’ ענת נגר, אחות ב’שיח סוד’, והיא פשוט רוממה אותנו ומילאה את הנסיעה בתוכן עשיר ומרתק במיוחד.

”המוטו היה ‘ביחד’. היא כל הזמן דיברה על כך שאנחנו באות להתפלל על קברי הצדיקים כחטיבה אחת גדולה, כולן מבקשות על כולן. היא חילקה לנו פתקים, וכל אחת רשמה בקשה אחת. לאחר מכן ערכבו את הפתקים ושוב חילקו אותם בין כולן, כדי לקיים את מאמר חז”ל ‘כל המתפלל על חברו וצריך לאותו דבר נענה תחילה’. היה ממש מרתק לראות איזה פתק כל אחת קיבלה. חלק קיבלו בקשות שהן עצמן כתבו, חלק קיבלו בקשות דומות. זה מאוד מאוד חיזק את ההרגשה של ‘ביחד’. כולנו על אותה סירה, מנסות להגיע לאותו מקום, ויש לנו שאיפות דומות פחות או יותר”.

באומן טיילו האימהות בגן סופיה המפורסם, ולאחר מכן פנו בחיל ורעדה להיכל ציונו הקדוש של רבי נחמן מברסלב. הן אמרו ‘תיקון הכללי’, נתנו מטבע לצדקה ובכו. הורידו דמעות כמים, התפללו על ישועת הכלל והפרט, כל אחת וצורר הבעיות שלה, כל אחת וצורר הבקשות שלה. גם כאן עזר ר’ חיליק פרנק ליצור את האווירה, לעורר את הלבבות וללוות את התפילות בנעימות חרישיות

ומרגשות, שהמסו כל לב.

מאומן הן שבו לקייב, שם עשו את הלילה, ולמחרת ערכו סיור של חולקין באתרים תיירותיים. אחד מהם היה ארמונו המפואר של הנשיא המודח ויקטור ינוקוביץ שנמלט לרוסיה במהלך המהפכה האזרחית שהתחוללה כאן לפני כשנתיים. הן ראו את ההפך הגמור של מה שהרגישו ביומיים הקודמים. הן ראו כיצד מנהיג של אומה שלמה בוחר להשקיע את הכסף שצבר על חשבון העם, ולהקים לעצמו ארמון פאר רהבתי, המצויד ומאוכזר בכלים סניטריים עשויים מזהב, עם ספארי פרטי בחצר ועם גנים ובוסתנים מרהיבי עין ועוצרי נשימה. הם גם ראו שלא לעולם חוסן, ואפילו שליט חזק כל כך נאלץ ביום בהיר לנטוש את הכול ולחיות בגלות בארץ זרה.

”היינו מעדיפות להישאר עוד יום באומן או במזיבוז במקום לבלות בטיול של חולקין”, טוענת גב’ בלוי, “אבל בהנהלת שיח סוד רצו שנגיע הביתה עם כוחות חדשים, ולכן תכננו לנו ליום האחרון משהו שונה. זה היה מאוד מעניין ומסקרן”.

לסיום, הן מבקשות לנצל את הבמה הנכבדה הזאת כדי להודות מקרב הלב בשמן של 150 אימהות, להנהלת ‘שיח סוד’, לצוות המסור ולמנכ”ל הרב שמעון לוי, על ההשקעה העצומה, הן בהיבט הכספי והן בזה האיש, התמסרות מחלטת של הצוות כולו לטובת האימהות במהלך המסע המיוחד הזה ולטובת הילדים המיוחדים במהלך כל ימות השנה. “הקדוש ברוך הוא ישלם שכרם”, חותמת גב’ פרידמן את השיחה. “כי לעולם לא נוכל להשיב להם על כל הטובה העצומה שהם גומלים אתנו”.

מקדמים את האימהות בנמל התעופה בן גוריון